

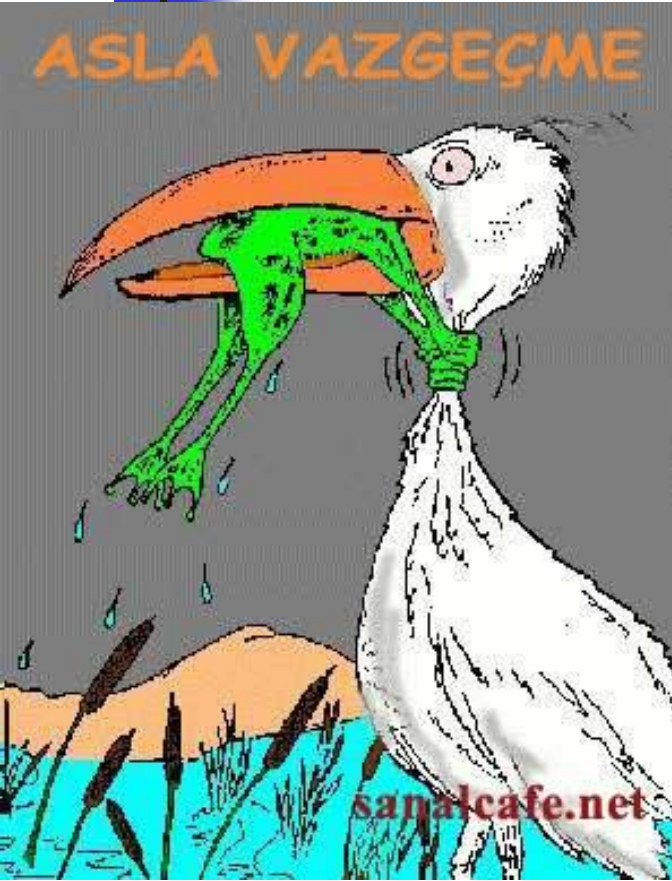
Panik Davranışı

Prof. Dr. Turgut Göksu

PANİK DAVRANIŞI

Panik çok aşırı heyecan durumunda korkuyla beraber ortaya çıkan ve bazen insanların hiç bir şey yapamaması şeklinde veya genellikle de o durumdan kurtulmanın en iyi yolunu düşünmeden ani olarak hareket edip bulundukları durumdan kurtulmaya çalıştıkları bir davranış türüdür.

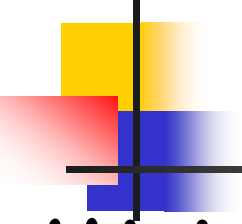
- İnsanlar bu durumda soğukkanlı ve mantıklı hareket edemezler.
- Panik davranışı bireysel olabileceği gibi kolektif de olabilir.

İnsanlar panik anında temelde iki çeşit davranış ortaya koyarlar.

1. kişi şoka girer ve hareketsiz kalır.
2. kişi mevcut ortamdan hızla uzaklaşır.

Miting, toplantı ve gösteri yürüyüşleri gibi toplumsal olaylarda paniğin önlenmesi için gerek olay öncesinde gerekse olay sırasında bazı tedbirlerin alınması gerekmektedir. Müdahale öncesi alınacak önlemler paniğin önlenmesinde de yararı olacak önlemlerdir.

Panikleyenlerde ne gibi davranışlar görülebilir?

1. İnsanlar panik durumunda ilk önce canlarını kurtarmaya ve güvenli bir yere çıkmaya çalışırlar. Temel güdü, canın ne pahasına olursa olsun kurtarılmasıdır.

2. Sesi çok çıkan insanı ve onun verdiği komutları dinlerler. Çünkü muhakeme yetenekleri geçici olarak ortadan kalkmıştır. Telkine açıktırlar. Verilen komut doğrultusunda, eleştiriden uzak davranışlar sergilenmektedir.

3. İlk hareket edeni veya çevresindekiler ne yöne hareket ediyorlarsa onları takip ederler.

4. Can telaşından dolayı panikleyenlerin insani duyguları zayıftır.

5. Telaşlıdırlar ve çok hızlı hareket ederler. Çünkü amaç mevcut tehlikeli durumdan bir an önce kurtulmaktır. Kalabalık adeta bir insan seli haline gelir. Bu hızlı hareket rasyonel düşünememenin bir diğer nedenidir. Acele etmekten dolayı düşünmeye fırsat bulunmamaktadır.

Güvenlik Güçlerinin Yapması Gerekenler

Güvenlik görevlisi de bir insandır ve paniğe kapılması bir insan olarak tabii bir durumdur. Ancak bir kamu hizmeti gören ve bunun da ötesinde düzen ve güvenliği sağlamakla **vazifeli** olan güvenlik görevlilerinin bu hedefleri gerçekleştirebilmesi için paniklememesi gerekir.

1. Güvenlik görevlisinin (GG) paniklememesi için ilk önce yeterli tecrübesi olması gerekir. Görev öncesinde polisler muhtemel panik durumlarına karşı tatbikat yaptırılmalıdır.

2. GG kendisini bu gibi olayların çıkabileceği ve çıkınca sakin, soğukkanlı olunması gerektiği konusunda psikolojik olarak hazırlamalıdır.

3. GG görev yerini iyi tanımalıdır. Panik halinde insanların nasıl kurtulabileceği konusunda fikir yürütmelidir.

4. Paniktekiler yüksek sesi ve hareket edenleri takip edeceklerinden megafon gibi araçlarla tok, kendinden emin emirlerle insanları yönlendirmelidirler.

"Sakin olun", "yere yatın", "şeref tribünündekiler 1 nolu kapiya yönelin", "itişmeyin" gibi komutlar paniktekileri hem yatıştıracak hem de istenilen yöne doğru yönlendirecektir. Emir verme konusunda yararlanılacak diğer bir kesim ise toplum liderleridir. Eğer o topluluğa hakim kimseler varsa onlardan yararlanma yoluna gidilebilir. Topluluk panik anında bile liderini dinleyecektir. Özellikle ekonomik, sosyal ve siyasal kriz durumlarında toplum liderlerinin yatıştırmacı konuşmalar yapması çok etkileyicidir. Okullardaki paniklerde öğretmenler ilk başvurulacak kimselerdir ve dolayısıyla ilk eğitilmeleri gereken kimseler de bunlar olmalıdır.

5.Önde koşmak bazen tehlikeli olabilir. Ancak eğer yeterli eleman varsa ve panikleyenler bölünebilecekse bölmeye çalışmalı, onların önünde koşarak yol göstermelidir.

6.Önceden bilgilendirme yapılmalıdır.

İnsanlar, tehlike anında neler yapacakları, çıkış yollarının nereler olduğu konusunda uyarılmalıdırlar. İzdihamda olabileceklere, çocukların ve yaşlıların ezilebileceğine özellikle dikkat çekilmektedir.

Panik çıkması muhtemel alanlardan birisi de metrolar gibi toplu taşımacılığın olduğu yerlerdir. Bu gibi yerlerde paniği önleyici geniş güvenlik önlemlerinin alınması, maddi koşulların sağlanması gerekmektedir. Gönüllülerin katılımıyla sivil savunma tatbikatları benzeri bir uygulama senede bir kaç kez, ölü saatlerde yapılabilir.

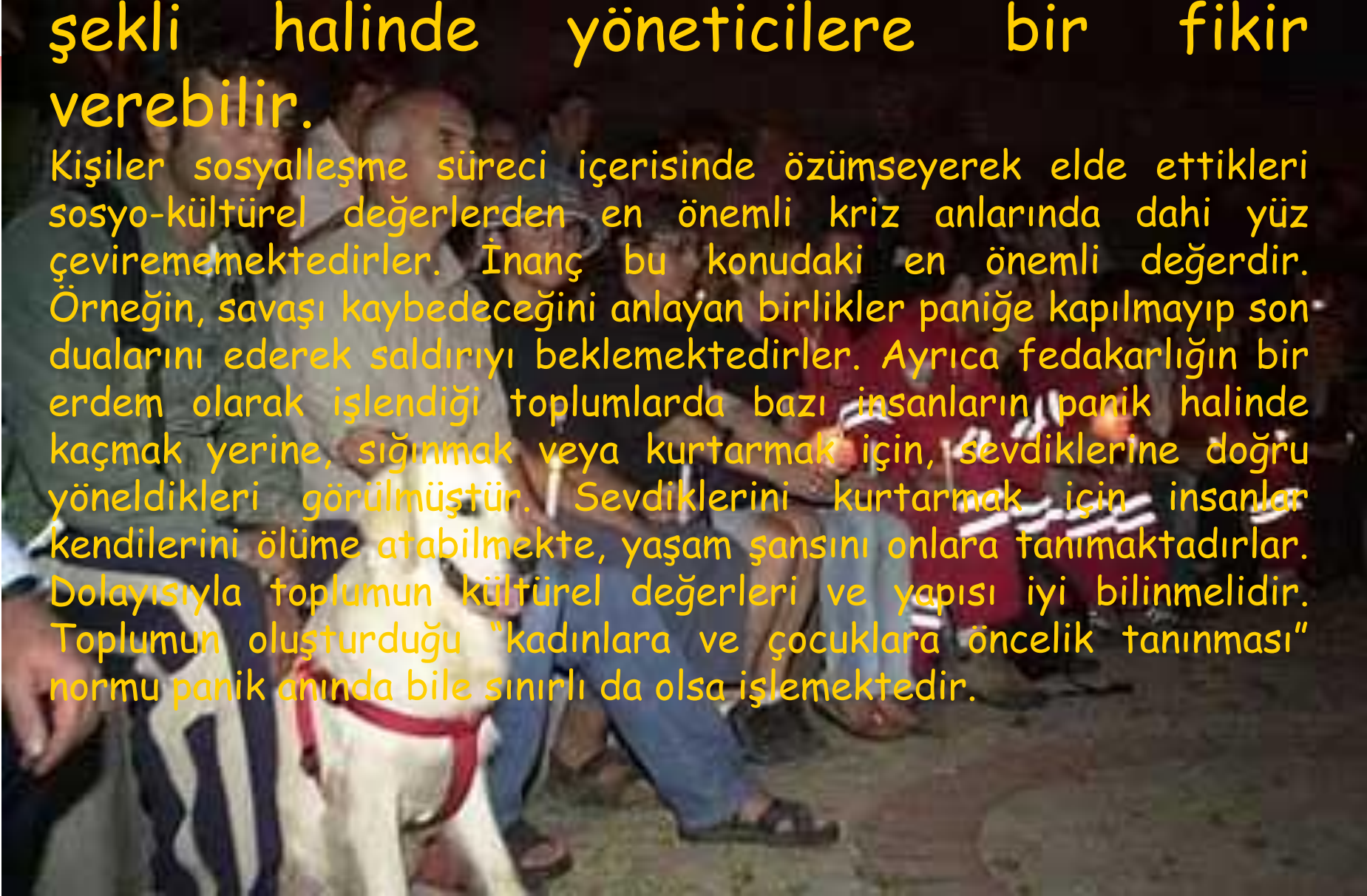
7. Bazen de o anda olan bir olaydan habersiz insanların bu olayı duyması panik oluşturabilir. Polis panikleyen insanlardan paniklemeyen diğer bir grup insan varsa onları da korumak için gerekli önlemleri almalıdır.

Uçak kaçırma

Kapalı binaların boşaltılmasında (örneğin, sinemada bomba ihbarı var ve sinemanın çıkışları da arkadan ise sessizce arka koltuklardan başlayarak boşaltma işlemi gerçekleştirilmelidir).

8.Son olarak, inançlar ve toplumsal değerler de paniğin önlenmesinde ve seyir şekli halinde yöneticilere bir fikir verebilir.

Kişiler sosyalleşme süreci içerisinde özümseyerek elde ettikleri sosyo-kültürel değerlerden en önemli kriz anlarında dahi yüz çevirememektedirler. İnanç bu konudaki en önemli değerdir. Örneğin, savaşı kaybedeceğini anlayan birlikler paniğe kapılmayıp son dualarını ederek saldırıyı beklemektedirler. Ayrıca fedakarlığın bir erdem olarak işlendiği toplumlarda bazı insanların panik halinde kaçmak yerine, sığınmak veya kurtarmak için, sevdiklerine doğru yöneldikleri görülmüştür. Sevdiklerini kurtarmak için insanlar kendilerini ölüme atabilmekte, yaşam şansını onlara tanımaktadırlar. Dolayısıyla toplumun kültürel değerleri ve yapısı iyi bilinmelidir. Toplumun oluşturduğu "kadınlara ve çocuklara öncelik tanınması" normu panik anında bile sınırlı da olsa işlemektedir.

Bazı Futbol Panik Olayları

Hillsborough Faciası

15 Nisan 1989 Sheffield Wednesday
Stadı

İng. Federasyon Kupası yarı final
Liverpool-Nottingham Forest
96 Ölü

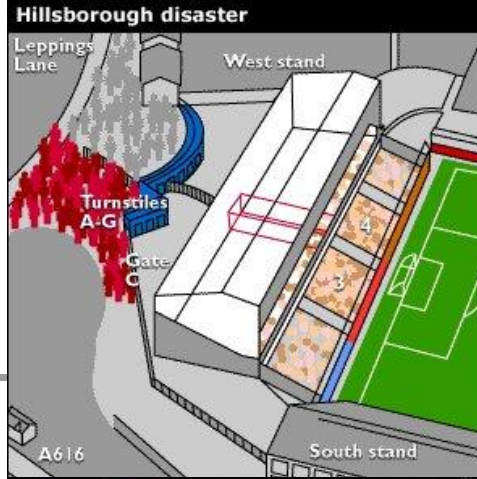
Heysel Faciası

29 Mayıs 1985 Belçika-Brüksel
Liverpool-Juventus

UEFA Şamp. Kulüpler Kupası finali
39 ölü

Kayseri-Sivas Olayları

1967, 43 ölü
(20.dk. 1-0)

Ders Bitti

Panik Yok